

Leden van de Gemeenteraad van Landgraaf
Postbus 31000
6370 AA LANDGRAAF

Bijlage(n)	Uw brief van	Uw kenmerk	Zaaknummer	Documentnummer	Landgraaf,
1				23.037816	18 oktober 2023
					Verzonden op

Onderwerp: SPUK IZA-GALA 2023-2026

Beste heer, mevrouw,

Aanleiding

De vraag naar zorg in Nederland groeit en de zorgkosten stijgen. Dat maakt de zorg met name voor mensen in kwetsbare situaties met een lage sociaaleconomische status (SES) minder toegankelijk. Achterliggende oorzaken als armoede, langdurige migratie en een onzekere inkomenssituatie kunnen leiden tot chronische stress. Bij een integrale samenwerking werken verschillende partijen uit het sociaal en medisch domein (gemeente, buurtwerk, GGD, vrijwilligersorganisaties, huisartsen etc.) intensief samen met elkaar aan preventie. Zo'n integrale benadering moet bijdragen aan het lokaal terugdringen van gezondheidsachterstanden. Eind 2022 is het Integraal Zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de SPUK regeling vastgesteld.

Kaders

IZA (Integraal Zorg Akkoord)

Het IZA is een akkoord tussen het ministerie van VWS en overkoepelende organisaties als die van ziekenhuizen, de geestelijke gezondheidszorg, huisartsen en de ouderenzorg. De gedachte van het akkoord is de beweging van zorg naar gezondheidsbevordering, het beheersbaar houden van de zorguitgaven en het efficiënt inzetten van de beschikbare capaciteit. Met het IZA wil het Rijk de volgende problemen aanpakken: toenemende zorgvraag, oplopende wachtlijsten, hoge werkdruk en kwaliteit van zorg die onder druk staat. Met het IZA wordt ingezet op een brede beweging naar passende zorg, onder andere door samenwerking in de regio en met focus op gezondheid in plaats van ziekte. Een beweging van curatie naar preventie. Dit raakt lokaal en regionaal gezondheidsbeleid.

Er is met IZA veel geld vrijgemaakt, de zogenaamde Transformatiemiddelen (€ 2,8 miljard voor de periode 2023–2026), die zorgverzekeraars kunnen toekennen aan transformatieplannen van zorgaanbieders die gericht zijn op de doelen van IZA. Tenslotte gaat IZA ook vooral om een verandering van zorgverlening. Echter niet alleen, het gaat ook om meer samenwerking met gemeenten en partijen die actief zijn op het vlak van preventie waaronder bijvoorbeeld de GGD. Daarom zijn er ook middelen voor gemeenten beschikbaar. Voor gemeenten is landelijk jaarlijks maximaal € 150 miljoen structureel (periode 2023–2026) beschikbaar voor concrete plannen om de IZA-doelen te verwezenlijken.

Het beschikbaar stellen van de Transformatiemiddelen is gekoppeld aan het opstellen van regiebeelden per regio in 2023 (voor ons: Zuid-Limburg) en vervolgens voor 1 januari 2024 uitvoeringsplannen per regio met concrete activiteiten.

GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord)

GALA heeft de volgende doelen:

- Het terugdringen van gezondheidsachterstanden
- Het bevorderen van de inrichting van een gezonde sociale en fysieke leefomgeving
- Het versterken van de sociale basis in wijken en buurten
- Het bevorderen van een gezonde leefstijl
- Het versterken van de mentale gezondheid van de inwoners
- Het ondersteunen van de inwoners bij het vitaal ouder worden

Het Sportakkoord is geïntegreerd binnen GALA. Het GALA geeft nadere invulling aan de afspraken die in het IZA zijn gemaakt over de regionale samenwerking tussen zorgverzekeraars en gemeenten over:

- Gezondheidsbevordering
- Preventie
- De inrichting van ketenaanpakken die meerdere domeinen beslaan.

Binnen GALA zijn 15 separate projectsubsidieregelingen bij elkaar gevoegd (zie in bijlagen). Met het GALA wordt uitvoering gegeven aan de afspraak in het IZA dat zorgverzekeraars en gemeenten uiterlijk 1 januari 2025 niet-vrijblijvende regionale samenwerkingsafspraken hebben gemaakt over gezondheidsbevordering. Ook zijn afspraken gemaakt over toewerken naar landelijk en duurzaam aanbod van vijf erkende ketenaanpakken die meerdere (gemeentelijke) domeinen beslaan:

- De gecombineerde leefstijlinterventie (GLI);
- De aanpak overgewicht en obesitas bij kinderen;
- Valpreventie bij ouderen;
- Welzijn op recept;
- Kansrijke start.

Per 1 januari 2024 wordt in elke regio in zoveel mogelijk gemeenten gestart met de inrichting van deze ketenaanpakken. Voor de langere termijn biedt het Gezond en Actief Leven Akkoord de mogelijkheid om tot een integrale samenwerking in het lokale preventiebeleid te komen, die structureel gefinancierd wordt. Centraal hierin staat de beweging naar een integrale aanpak op zowel lokaal als regionaal niveau.

Elke gemeente dient voor 1 oktober as. een lokaal plan van aanpak GALA gereed te hebben en ingediend bij de kerngroep VNG/VSG. Na positief advies moet het plan voor 31 oktober as. ingediend worden bij de Dienst uitvoering subsidies (DUS-I) van Ministerie.

SPUK (specifieke uitkering)

SPUK is een brede specifieke doeluitkering van het Ministerie VWS. Preventie is het onderwerp dat centraal staat bij de SPUK-regeling GALA en IZA. Beide financieren preventie door gemeenten. Daarbuiten kunnen gemeenten een beroep doen op de middelen uit het IZA voor concrete plannen. De SPUK regelingen vallen onder de verantwoordingsregels van SiSa.

Overige transities

IZA, GALA en Sportakkoord maken deel van een pakket aan transities die door het Rijk zijn ingezet. De andere 3 zijn:

- Wonen, ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WoZO);
- Een toekomstbestendige WMO;
- Hervormingsagenda Jeugd.

De 6 transities hebben uiteraard vele raakvlakken in zowel de lokale als regionale omgeving. De reikwijdte van deze brief beperkt zich nu om pragmatische redenen tot IZA, GALA, Sportakkoord.

Stand van zaken / uitwerking / onderbouwing

IZA

In 1^e helft van dit jaar is het [Regiobeeld Zuid-Limburg – de vijf belangrijkste uitdagingen in beeld \(regio-regie.nl\)](#) voor Zuid-Limburg opgesteld en tijdig voor 1 juli jl. ingediend. Dit is inmiddels goedgekeurd. In het IZA ZL is afgesproken dat partijen in de regio, op basis van dit regiobeeld, in een regioplan afspraken maken over hoe zij gaan samenwerken en hoe zij uitvoering gaan geven aan de plannen. Gemeenten zijn daar onderdeel van en worden vertegenwoordigd door de onderling afgesproken (ambtelijke en bestuurlijke) regionale aanspreekpunten. De VNG heeft samen met het Rijk afgesproken dat er per regio één gemeente mandaatgemeente is wat wil zeggen dat zij namens de regio aanvrager en beheerder is voor de SPUK IZA. Tevens heeft de VNG samen met het Rijk regio's gedefinieerd. Zuid Limburg is één regio.

Wat betekent dit concreet voor Zuid-Limburg?

- Zorgverzekeraars CZ en VGZ zijn verantwoordelijk voor IZA en het opstellen van een regiobeeld en regioplan Zuid-Limburg en op basis daarvan voor het stimuleren en beoordelen van transformatieplannen. Zij doen dit in nauwe samenwerking met gemeenten en andere partijen in het brede medisch en sociale domein (de regionale preventie infrastructuur).
- De gemeente Sittard-Geleen zal als mandaatgemeente fungeren voor Zuid-Limburg.
- De procesregie en inhoudelijke coördinatie van IZA betreffende de rol van gemeenten is belegd bij de GGD Zuid-Limburg. De GGD doet dit in nauwe samenwerking met alle gemeenten en CZ en VGZ. Waarbij de centrumgemeenten Heerlen, Maastricht en Sittard-Geleen eenzelfde centrumrol vervullen als bij GALA en in nauw contact staan met de gemeenten van de sub regio's. Voor Landgraaf is de sub regio Parkstad Limburg.

Concreet betekent dit dat de gemeente Sittard-Geleen:

- De aanvraag SPUK IZA verzorgt voor de 16 gemeenten in Zuid-Limburg.

- De middelen die met deze SPUK gemoeid zijn beheert en uitgeeft op basis van een regiobeeld, regioplan en de regionale samenwerkings- en governance structuur Trendbreuk, GALA en IZA die met ingang van 2024 geformaliseerd wordt.

De GGD is verantwoordelijk voor bijbehorende procesregie en inhoudelijke coördinatie namens de 16 gemeenten om samen met zorgverzekeraars en zorg- en maatschappelijke organisaties te komen tot dat regioplan.

De volgende stap is een samenwerkings- en governance structuur Zuid-Limburg waarin duidelijk wordt hoe besluitvorming m.b.t. de SPUK IZA tot stand komt. Deze governance structuur Zuid-Limburg borduurt voort op bestaande samenwerkingsstructuren zoals Trendbreuk. Op basis hiervan zal de GGD met een uitgewerkt en gespecificeerd voorstel komen ten aanzien van de werkzaamheden 2024 en verder en de daarmee gemoeide kosten, die uit de SPUK IZA bekostigd kunnen worden. Voor de overgangperiode tot eind 2023 ligt een voorstel voor een tijdelijke governance structuur IZA-GALA-Trendbreuk die aansluit bij de samenwerkingsstructuur Trendbreuk.

Budget IZA

Voor gemeenten is jaarlijks maximaal € 150 miljoen structureel beschikbaar voor concrete plannen om de IZA-doelen te verwezenlijken. Voor de regio ZL is dit een bedrag van afgerond € 5,8 miljoen per jaar in de periode 2023-2026. Deze IZA middelen zijn bedoeld voor onderstaande niet-vrijblijvende inzet en activiteiten van gemeenten.

- Organisatie en coördinatie van de regionale samenwerking met zorgverzekeraars, zorgkantoren en zorgaanbieders op basis van de regionale samenwerkingsagenda / het regioplan.
- Structurele inzet (organisatie, coördinatie, bemensing) op de netwerksamenwerking van het sociaal domein met in ieder geval de ggz, de eerstelijnszorg en de huisartsenzorg.
- Structurele inzet op de coördinatie en organisatie van de in IZA en GALA afgesproken domein overstijgende keteninterventies (waaronder valpreventie bij ouderen, welzijn op recept, aanpak overgewicht bij kinderen, gecombineerde leefstijlinterventie bij volwassenen, kansrijke start).
- Inrichten en bemensen van een dekkend netwerk van laagdrempelige steunpunten in de regio voor mensen met psychische kwetsbaarheid.
- Regionaal stimuleren van de inzet van e-health-toepassingen, anonieme hulplijnen en vormen van digitale/hybride zorg.
- Extra inzet van gemeenten voortkomend uit het gezamenlijke, aan IZA gekoppelde, regioplan. Deze inzet kan per regio verschillen, afhankelijk van de regionale prioriteiten en keuzes.

De besteding van de genoemde € 5,8 mln wordt momenteel nader uitgewerkt.

GALA

Het GALA bestaat uit een samenvoeging van 15 regelingen en budgetten (zie bijlagen 1 en 2). Wij hebben alle 15 regelingen aangevraagd. Voor 2023 zijn de beschikbare middelen ambtshalve toegekend. Voor 2024-2026 dient een plan van aanpak GALA opgesteld en ingediend te worden. Het Sportakkoord is onderdeel van GALA, maar dient separaat in de vorm van Sportakkoord II opgesteld te worden. Dit is inmiddels gebeurd (ingediend per 1 juli jl. en inmiddels goedgekeurd). Sportakkoord II is een voortzetting van Sportakkoord I. In principe is ook het plan van aanpak GALA een voortzetting en uitbreiding van de ingezette koers van Trendbreuk. GALA biedt de mogelijkheid van uitbreiding naar de doelgroep volwassenen en senioren. Onderdelen hiervan betreft regionale

aanpakken. De GGD is verantwoordelijk voor de inhoudelijke coördinatie en uitwerking hiervan. De extra capaciteit die hiermee gemoeid is wordt bekostigd uit de € 7.400 per gemeente die alle gemeenten in 2023 van het Rijk hebben ontvangen voor procesondersteuning GALA. De regionale aanpakken komen als volgt tot stand:

- Er dient een onderbouwde keuze gemaakt te worden binnen de 15 GALA regelingen welke daarvan regionaal worden opgepakt. Dit ligt thans voor en is verwerkt in ons lokale plan van aanpak.
- Voor de gekozen regionale aanpakken vindt allereerst een inventarisatie plaats, wat gebeurt er op dit vlak al bij de 16 gemeenten (lokaal). Deze actie loopt momenteel via de per thema ingerichte regionale werkgroepen. Landgraaf is vertegenwoordigd in diverse werkgroepen.
- Op basis van deze inventarisatie wordt gezamenlijk met GGD en 16 gemeenten besloten of er sprake kan zijn van een regionale aanpak waarbij uitgangspunt moet zijn: wat je regionaal doet moet beter zijn dan wat je lokaal doet, bij voorkeur moet het een bewezen interventie zijn dan wel de mogelijkheid om naar een bewezen interventie toe te groeien.
- Bij een regionale aanpak heeft het de voorkeur om te werken met een regionale visie/projectomschrijving met lokale uitvoeringsmogelijkheden (met lokale uitvoeringspartijen, zoals Kansrijke Start of Kei Gezond).
- Bij een regionale aanpak worden ook zorgverzekeraar CZ en VGZ alsook maatschappelijke- en zorgorganisaties betrokken.
- De regionale onderdelen waar overstemming over is met alle 16 gemeenten op basis van stap 1 t/m 4, worden ook in 1 document opgenomen en door het AB en DB van de GGD vastgesteld.

Het plan van aanpak GALA gemeente Landgraaf is gereed en ingediend.

In het verlengde van GALA-IZA en op basis van regelgeving zal het regionaal Gezondheidsbeleid in 2024 geactualiseerd worden. Het huidige beleid (Trendbreuk – 'Zuid springt eruit') loopt tot 2024. Dit biedt de mogelijkheid om het beleid uit te breiden met de doelgroepen senioren en volwassenen.

Budgetten GALA

In de bijlage 2 treft u de voor Landgraaf beschikbare budgetten aan over de periode 2023–2026. De budgetten moeten in het betreffende jaar besteed worden. Voor 2023 geldt dat 20% van alle deelbudgetten overgeheveld mag worden naar 2024. Er is beperkte verschuiving tussen de budgetten onderling mogelijk. Op dit moment wordt gewerkt aan het inzichtelijke krijgen van alle lopende project-impulssubsidies, tijdelijke gelden en structurele middelen die raakvlakken hebben met de thema's/budgetten van GALA. Wij verwachten dit overzicht medio november as. gereed te hebben.

Financiën

De budgetten IZA en GALA worden momenteel in kaart gebracht in relatie tot bestaande project/impulssubsidies dan wel reguliere budgetten. Voor eind 2023 verwachten wij dit overzicht gereed te hebben. De mogelijke en potentiële (her)allocatie van de beschikbare middelen zullen wij verwerken in de begroting/MJB en de raad via deze weg op de hoogte stellen.

Heeft u nog vragen naar aanleiding van deze brief?

Dan kunnen deze aan de griffie verstuurd worden.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Landgraaf,
de secretaris, de burgemeester,

ir. J.M.C. Rijvers

mr. R. de Boer

1. 15 regelingen GALA

Sport en bewegen

1. Uitvoering lokaal Sportakkoord
2. Brede regeling combinatiefunctionarissen (o.a. buurtsportcoaches)

Gezondheid

3. Terugdringen gezondheidsachterstanden (voorheen Gezond in de Stad - GIDS)
4. Kansrijke Start
5. Mentale Gezondheid
6. Aanpak Overgewicht en Obesitas
7. Valpreventie (ketenaanpak; meerdere geldstromen)
8. Leefomgeving
9. Opgroeien in een kansrijke omgeving (middelengebruik) en vroegsignalering alcoholproblematiek

Sociale Basis

10. Versterken sociale basis
11. Mantelzorg
12. Een tegen Eenzaamheid
13. Welzijn op recept

Overkoepelend programma

14. Versterking kennisfunctie GGD
15. Coordinatiekosten regionale aanpak preventie

2. Budgetten GALA

Brederegeling SPUK		2023	2024	2025	2026	Totaal
nr.	Onderdeel					
1.	Lokaal Sportakkoord	€ 35.306	€ 35.306	€ 35.306	€ 27.146	€ 133.064
2.	Brede Regeling Combinatiefunctionarissen	€ 243.069	€ 243.065	€ 243.065	€ 234.814	€ 964.013
3.	Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 54.317	€ 54.316	€ 54.316	€ 54.292	€ 217.241
4.	Kansrijke Start	€ 40.738	€ 43.453	€ 43.453	€ 54.292	€ 181.936
5.	Mentale Gezondheid	€ 19.011	€ 13.579	€ 13.579	€ -	€ 46.169
6.	Aanpak Overgewicht en Obesitas	€ 47.528	€ 47.527	€ 47.527	€ -	€ 142.582
7.	Valpreventie	€ 139.867	€ 129.001	€ 129.001	€ 133.016	€ 530.885
8.	Leefomgeving	€ 27.159	€ 27.158	€ 27.158	€ -	€ 81.475
9.	OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 6.790	€ 6.790	€ 6.790	€ -	€ 20.370
10.	versterken sociale basis	€ 99.129	€ 97.769	€ 97.769	€ 73.295	€ 367.962
11.	Mantelzorg	€ 27.159	€ 27.158	€ 27.158	€ 24.432	€ 105.907
12.	Eén tegen eenzaamheid	€ 27.159	€ 27.158	€ 21.726	€ -	€ 76.043
13.	Welzijn op recept	€ 14.937	€ 25.800	€ 31.232	€ 36.647	€ 108.616
14.	Versterken kennis- en adviesfunctie GGD	€ 6.790	€ 6.790	€ 6.790	€ -	€ 20.370
15.	Coördinatiekosten regionale aanpak en preventie	€ 24.171	€ 19.825	€ 19.825	€ -	€ 63.821
Totaal		€ 813.130	€ 804.695	€ 804.695	€ 637.934	€ 3.060.454